

SÈRIE 1

Cal respondre cinc preguntes repartides en tres exercicis. L'exercici 1 consta d'un text i tres preguntes. Els altres dos exercicis tenen una sola pregunta cadascun. L'exercici 1 i l'exercici 3 inclouen, cadascun, dues opcions (les dues opcions tenen les mateixes característiques). L'exercici 2 té una sola opció.

Hi ha, òbviament, multitud de maneres correctes de respondre les diferents preguntes. Els criteris que figuren a continuació pretenen unificar al màxim possible la correcció d'exàmens que es presten a solucions molt diferents. Res no pot substituir, però, l'exercici de sentit comú que requereix la decisió del corrector sobre si, i en quin grau, una resposta s'ajusta o no als principis generals que s'enuncien a continuació.

El paper de la coherència, la cohesió i la correcció gramatical, lèxica i ortogràfica

En una prova de filosofia és fonamental que l'estudiant s'expressi de forma clara, precisa i ben estructurada, i que elabori textos coherents i cohesionats, en què no hi hagi contradiccions i en què quedi clar el fil conductor d'allò que es va exposant i la relació entre les diferents idees que es presenten. Per altra banda, en un examen de filosofia, aquests elements no es poden avaluar de forma autònoma. Expressar-se amb claredat i de forma coherent i ben estructurada és essencial per mostrar que es pensa amb claredat i que es té una bona comprensió d'allò sobre què es parla. Aquests darrers dos aspectes (claredat de pensament i grau de comprensió) constitueixen el nucli d'allò que es vol avaluar amb aquest examen. La coherència, cohesió, claredat i precisió en l'expressió són, per tant, elements fonamentals de les respostes en aquest examen i resulten indestruïbles de l'avaluació del contingut d'allò que es diu. No se'n pot fer una avaluació separada o autònoma. En la mesura en què en una resposta hi manqui coherència, cohesió, claredat o precisió en l'expressió, això reflectirà una deficiència en el grau de comprensió de la temàtica tractada i, en aquesta mesura, haurà d'afectar negativament la qualificació d'aquesta resposta.

A més, cal tenir en compte que si una resposta exposa idees de forma coherent i ben estructurada que no es corresponen, però, amb allò que es demana, la claredat, coherència i precisió no afegeixen cap valor a la resposta.

Finalment, pel que fa a l'exercici 3, en què es produeix un text d'una certa extensió, es valorarà també específicament la correcció ortogràfica i la presentació (claredat de la lletra). Les faltes d'ortografia significatives poden restar, cadascuna, 0,05 punts, fins a un màxim de 0,15 punts. Per altra banda, una deficiència clara en la presentació del text, que en dificulti la comprensió, pot restar 0,05 punts. Per tant, en aquest exercici, les deficiències en ortografia i presentació poden restar en total fins a un màxim de 0,2 punts.

Exercici 1

Pregunta I

Sintetitzar breument el contingut del text.

[2 punts]

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostrï que l'alumne/a coneix els detalls de la filosofia de l'autor/a** (excepte si la manca d'aquest coneixement li impedeix d'entendre el text). Les restriccions sobre espai (entre 90 i 130 paraules) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga parafrasi de tot el text. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en el nombre de paraules indicat, no ha de comptar contra l'alumne/a el fet que no respecti aquests límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en què s'enuncien i articulen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne/a. I, per descomptat, no es pot esperar de cap manera un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne/a no es limiti a enunciar idees, sinó que mostri comprensió de l'estructura argumentativa o discursiva del text.

Opció A

Una resposta ha d'assolir la màxima puntuació si exposa, d'una manera o altra, les idees següents:

- (i) En el cas de l'educació dels infants, cal que el govern actuï d'una forma diferent de com hauria d'actuar en molts altres casos: no sols ha de propiciar que els ciutadans tinguin determinades capacitats, sinó que ha d'assegurar que tinguin *funcionaments*.
- (ii) El text ofereix diferents motius pels quals això és així: (a) la capacitat d'elecció dels infants és encara immadura. (b) Si l'Estat no hi intervé, pot ser que els pares els empenyin a deixar els estudis. (c) L'educació, en el cas dels infants, els obre les portes de manera extraordinària per poder adquirir moltes capacitats com adults.
- (iii) Sols estem justificats a fer que l'educació sigui obligatòria en el cas dels infants. En el cas d'adults, el correcte, en lloc d'obligar, seria sols intentar de convèncer.

Opció B

Una resposta ha d'assolir la màxima puntuació si exposa, d'una manera o altra, les idees següents:

- (i) Normalment, allò que m'indiquen els meus sentits sobre allò que és bo o que és nociu per al meu cos és correcte.
- (ii) Tot i així, hi ha la possibilitat que en alguns casos un sentit m'enganyi, per exemple, quan, per una determinada malaltia, tinc set, tot i que no em convindria veure.
- (iii) Ara bé, tinc la possibilitat d'evitar caure en l'error, fins i tot en aquests casos, perquè normalment m'és possible examinar una mateixa cosa usant diferents sentits i usant la memòria i l'enteniment.
- (iv) Del fet que sé que Déu no ens enganya, puc concloure que, quan faig un ús curós de les meves capacitats (els diferents sentits, la memòria i l'enteniment), no pot ser que estigui enganyat.

En totes dues opcions, l'avaluació de la pregunta I s'ha de fer **de manera global**. L'alumne/a no té en absolut per què fer el seu resum distingint exactament el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera coherent les idees que s'hi indiquen.

Pregunta II

Identificar el **significat** de termes o expressions.

[1 punt]

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne/a utilitzi un vocabulari tècnic. El fet que l'alumne/a utilitzi un llenguatge sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostrï la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu.

Opció A

- a) «funcionament»: quelcom que algú és, o que algú fa.
- b) «persuasió»: intentar que algú faci una determinada acció oferint-li raons per convèncer-lo, en lloc d'obligar-lo.

Opció B

- a) «falsedat»: que no hi hagi correspondència entre la manera en què es representen les coses i la manera en què les coses realment són.
- b) «se'n segueix necessàriament»: si una cosa se segueix necessàriament d'una altra, aleshores és impossible que passi la primera i que no passi la segona.

Important: aquestes respostes són sols un exemple de resposta correcta. En cadascun dels casos hi ha moltes altres maneres correctes de respondre.

Pregunta III

Explicar el sentit d'una determinada afirmació i les raons de l'autor/a per fer aquesta afirmació. [3 punts]

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor/a. S'haurà de tenir present, però, que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte les idees que siguin pertinents per entendre l'afirmació que es vol explicar i per entendre les raons de l'autor/a per fer aquesta afirmació. Una bona resposta ha de saber indicar quin paper té aquesta afirmació particular en el conjunt del pensament de l'autor/a i com aquesta afirmació es justifica a partir d'allò que l'autor/a defensa. A vegades, una exposició general i correcta del pensament del filòsof/a pot no respondre al que es demana si no explica com el pensament general de l'autor/a justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A

Una resposta ha de tenir la màxima puntuació si tracta, adequadament, els punts següents:

- (i) El projecte de Nussbaum a *Crear capacitats*: oferir una teoria bàsica de la justícia social. Trets bàsics de l'enfocament de les capacitats.
- (ii) Rol central de la noció de llibertat d'elecció en la identificació de les capacitats bàsiques.
- (iii) Explicar el sentit de la frase de la pregunta, identificant el sentit tècnic que hi tenen els termes *capacitat* i *funcionament*: els governs han d'assegurar no sols (a) que els infants tinguin la possibilitat (capacitat) d'anar a escola (sense cap disposició legal que els ho prohibeixi, i sense que hi hagi cap impediment material que pugués fer que, a la pràctica i de fet, no els fos possible anar-hi encara que volguessin), sinó, a més, (b) que els infants, de fet, van a escola (és a dir, tenen el *funcionament* d'anar a escola).
- (iv) Explicar de quina manera dir que a cert grup de la població (els menors) se'ls pot restringir de forma significativa la llibertat d'elecció sembla contraposar-se a allò que defensa l'enfocament de les capacitats.
- (v) Les raons per pensar que el cas de l'educació dels infants és especial: aquestes raons són les que es presenten en el mateix text. Es tracta que l'estudiant les expliqui de manera clara i amb les seves pròpies paraules.
- (vi) Serà meritori (però no és necessari per tenir la màxima puntuació) que la resposta indiqui que rebre educació (especialment com a infant) és un funcionament *fèrtil*, en el sentit que és quelcom que algú fa i que dona lloc al fet que s'adquireixin moltes capacitats, en particular que s'adquireixin moltes *capacitats internes*.

Opció B

Una resposta ha de tenir la màxima puntuació si tracta, adequadament, els punts següents:

(i) Presentar els elements centrals de l'argument general de Descartes a les *Meditacions* —amb la finalitat que es pugui entendre el pas al qual es fa esment en la frase objecte d'aquesta pregunta. Això requerirà mostrar que es coneix, adequadament, les idees principals sobre el dubte metòdic, el pas al coneixement de la primera veritat “dubto, penso, existeixo”; esmentar que Descartes intenta provar l'existència de Déu (no cal que en aquesta resposta s'entri a descriure cap prova específica de l'existència de Déu), i, finalment, assenyalar com el fet que Déu sigui omnipotent i bondadós em permet concloure que Déu no permetria que jo estigui enganyat en tot allò en què crec, si m'esforço per fer un ús curós de les meves capacitats.

(ii) Explicar per què el cas de les persones que tenen una malaltia que els fa tenir set (i, per tant, els sentits les empenyen a beure) encara que, en el seu cas, beure els seria perjudicial presentaria d'entrada una dificultat per a la idea que Déu no és un enganyador.

(iii) Explicar, amb les mateixes paraules de l'estudiant, com respon Descartes a aquesta dificultat (que es presenta en part en el mateix text): els nostres sentits funcionen de manera que en la majoria dels casos allò que ens diuen és veritat, i en els casos en què no ho és, podem descobrir que no és veritat si usem adequadament les nostres capacitats, en particular, la possibilitat d'examinar la mateixa cosa usant diferents sentits i, sobretot, la nostra memòria i el nostre enteniment.

• En les dues opcions, l'avaluació de la pregunta III s'ha de fer **de manera global**.

L'alumne/a no té en absolut per què fer la seva explicació distingint el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera coherent les idees que s'hi indiquen.

Exercici 2

Avaluar una situació tot aplicant les idees de dos autors/ores. [2 punts]

És una pregunta oberta i poden haver-hi diferents tipus de resposta. Una possible resposta, segurament la que resultarà més prominent a una majoria d'estudiants, es fixaria en les propostes de Kant i de Mill.

Tant Mill com Kant, tot i que per motius diferents, defensarien que no és moralment permisible dedicar la major part del temps a activitats com les descrites. Es tracta d'activitats que no contribueixen ni al benestar general ni a la promoció dels talents propis.

Aquest tipus d'actuació seria contrari al que prescriu l'imperatiu categòric de Kant; es pot mostrar això apel·lant ja sigui a la formulació de l'imperatiu categòric en termes de llei universal, o apel·lant a la formulació en termes del fi en ell mateix (probablement, l'aplicació de la primera formulació resulta més clara en aquest cas).

Des de la teoria utilitarista de Mill, s'hauria d'assenyalar que prendre el sol i mirar vídeos intranscendents de TikTok gairebé segur que no és, d'entre les diferents accions que podria fer la persona de la qual parla la pregunta, aquella que aportaria més felicitat (plaer i absència de dolor) al món: primer, perquè encara que la persona en qüestió experimenti plaer fent les accions esmentades, no aporta res a la resta de la societat; en lloc de passar-se el dia mirant vídeos intranscendents, es podria dedicar a ajudar gent que té necessitats, evitant-los patiments i contribuint així, d'una manera important al benestar general; segon, perquè, de fet, una cosa que podria fer aquesta persona jove és dedicar part del seu temps a educar-se i formar-se i això augmentaria la seva capacitat de poder accedir al que Mill anomena plaers d'ordre superior, entre els quals hi ha, per exemple, poder fruit de les obres d'art, o el plaer d'aprendre i de conèixer.

L'avaluació d'aquesta resposta es pot fer en dues parts, cadascuna de les quals valdrà 1 punt:

- (i) Grau de comprensió de les idees del primer autor/a que siguin pertinents per a fer una avaluació del punt de vista descrit en la pregunta.
- (ii) Grau de comprensió de les idees del segon autor/a que siguin pertinents per a fer una avaluació del punt de vista descrit en la pregunta.

Allò que es respongui a la darrera indicació en la pregunta ("Per acabar, indiqueu, molt breument, quin us sembla que és el punt principal de semblança o de contrast entre les propostes dels dos autors/ores pel que fa al punt tractat") s'haurà de considerar que contribueix tant a l'avaluació de (i) com de (ii).

En l'avaluació d'aquesta pregunta, cal tenir compte que no es pot exigir, òbviament, que l'alumne/a tingui un coneixement d'especialista d'allò que diu l'autor/a de qui es parla, ni tan sols que conegui tots els detalls del pensament de l'autor/a que poguessin

ser pertinents a l'hora d'avaluar el cas plantejat en aquest exercici. Una resposta pot obtenir perfectament la màxima qualificació si l'alumne/a mostra una bona comprensió de les idees **bàsiques** de l'autor/a i en fa un ús raonable a l'hora d'avaluar la situació indicada (encara que en alguns aspectes aquesta aplicació s'aparti d'allò que, en un coneixement més ampli i exacte de les idees de l'autor/a, seria adequat de dir).

Finalment, cal tenir en compte que l'element central que es vol avaluar en aquesta pregunta és el grau de comprensió que l'alumne/a té de les idees d'uns determinats autors/es sobre un cert tema. Una manera d'avaluar aquesta comprensió és comprovant si l'alumne/a sap aplicar el coneixement de les idees dels autors estudiats a l'hora de resoldre un determinat problema o dur a terme una determinada tasca que l'alumne/a no havia considerat prèviament i que, en aquest examen, ha d'encarar per primer cop. En cadascuna de les dues parts de la pregunta cal avaluar el grau de comprensió global que l'alumne/a demostra de les idees de l'autor/a en qüestió (específicament: el grau de comprensió de les idees de l'autor/a rellevants per a respondre al cas plantejat).

Exercici 3

Consideració raonada de l'estudiant a favor o en contra d'una tesi. [2 punts]

Es tracta d'avaluar una afirmació (o un argument, o un grup d'afirmacions) que estarà relacionada (potser indirectament) amb algun dels problemes tractats per algun/a dels autors/ores seleccionats. En aquesta pregunta, l'estudiant ha d'intentar justificar la seva posició a favor o en contra de l'afirmació (o grup d'afirmacions o argument) fent-ne una valoració personal (la resposta pot també consistir a explicar, de manera raonada, per què de fet no està ni a favor ni en contra de l'afirmació).

Es tracta que l'estudiant faci l'esforç d'**argumentar** d'una **manera personal, clara i coherent** a favor o en contra de la tesi.

D'altra banda, l'acord del corrector/a amb la tesi defensada no pot tenir-se en compte a l'hora d'avaluar aquesta pregunta, ni tampoc el fet que l'alumne/a ignori arguments històricament importants.

Caldrà valorar, doncs:

- (a) El grau de comprensió que es mostri de la tesi (o argument o grup d'afirmacions) que cal discutir.
- (b) La coherència de les raons que l'estudiant doni, ja sigui a favor o en contra de la tesi, i la claredat de la seva exposició.

És important que l'alumne/a no es limiti a fer afirmacions, sinó que ofereixi raons o consideracions per mirar de donar suport a allò que afirma.